

Életellenes haladás*

Nagycsaládos keresztényként folyamatosan tapasztalom, hogy életformám ütközik a korszellemmel. A karrier vagy egyáltalán a munka és a család egyensúlyát – még a családtámogatások ellenére is – sokkal könnyebb megtalálni és megvalósítani egy-két gyerekkel vagy éppen anélkül, mint sok gyerekkel. Ha azonban mindenki a könnyebb utat választja, akkor a közösség jár pórul, nem is beszélve arról, hogy a gyermekáldás tudatos kizárása nem egyeztethető össze a kereszténységgel, a megszentelt cölibátust leszámítva.

Tóth I. János új könyvében a demográfiai tél és a modernizáció viszonyát vizsgálja. *„A demográfiai tél állapotát olyan társadalmi jelenségek mutatják, mint a csökkenő gyermekvállalás, elöregedés, természetes fogyás, népességcsökkenés, falvak elnéptelenedése, munkaerőhiány, nyugdíjválság. Az így kibontakozó pusztulás mértékét a Demographic winter (2008) című amerikai dokumentumfilm a nukleáris télhez hasonlítja.”* (13. o.)

A demográfiai tél legfontosabb sajátossága a természetes fogyás (azaz a születést meghaladó halálozás), illetve a 2,1 gyerek/nő értéknél alacsonyabb termékenységi arányszám. A szerző hangsúlyozza a demográfiai folyamatok tehetetlenségét és lassúságát. Például az alacsony termékenység csak jelentős késéssel vezet népességfogyáshoz, mivel a korábban magas termékenységi arányszám miatt a termékeny korú nők száma viszonylag magas. Így sokáig fennáll az a helyzet, hogy egyre több nő szül egyre kevesebb gyereket, de a gyerekek száma összességében nem csökken (80. o.).

Egy idő után azonban kialakul és exponenciális ütemben nő a természetes fogyás mértéke. Ugyanis az alacsony termékenység rövid távon a születések számát, hosszú távon a termékeny korú nők számát csökkenti. Tehát egyre kevesebb nő szül egyre kevesebb gyereket, miközben az előregedő lakosság halálozása is lassan

emelkedik. *„Figyelembe véve az elöregedést és a népességcsökkenés exponenciálisan gyorsuló jellegét ez azt jelenti, hogy néhány generáció alatt az adott etnikum, nyelv és kultúra kihal. A demográfiai tél éppen ezt a problémát állítja a fókuszba.”* (41. o.)

Mindezek ellenére a demográfiai tél a nyugati világ kulturális központjaiból szinte láthatatlan, aminek a fentiekén túl globális és regionális okai is vannak. Egyrészt az emberiséget összességében ma még a túlnépesedés jellemzi, amely leginkább Afrika magas termékenységi rátájában és az ebből következő népességrobbanásban mutatkozik meg. Másrészt ezzel a problémával maga a nyugati világ sem szembesül, tekintettel a folyamatos és tömeges mértékű bevándorlásra.

A demográfiai tél problémája döntően Kelet-Ázsiát és Kelet-Európát jellemzi. Az előbbi régióban a gyorsan csökkenő vagy régóta alacsony termékenység jelenti a fő okot, míg az utóbbiban ez kiegészül a folyamatos és tömeges kivándorlásból fakadó népességcsökkenéssel. Tehát a demográfiai tél Kelet-Európában a legsúlyosabb.

A szerző részletesen vizsgálja azt a kérdést is, hogy mi az oka annak, hogy szinte minden modern és fejlett országban csökken vagy alacsony a termékenységi ráta. Szerinte ezt maga a modernizáció, pontosabban olyan modernizációs folyamatok okozzák, mint a fogamzásgátlás, urbanizáció, öregségi nyugdíj, női munkavállalás, új családmodellek, szexuális forradalom, a gyerekeknevelés növekvő terhei stb.

Tóth felteszi a kérdést, hogy a termékenységi ráta spontán csökkenése megáll-e valahol, vagy a csökkenés folyamatos. Persze ma még nem tudhatjuk, hogy mit hoz a jövő. Elvileg elképzelhető, hogy az embereknek és különösen a nőknek a gyerek iránti vágya végül megállítja a termékenységi ráta folyamatos csökkenését, bár ez a vágy eddig sem tudta megállítani az antinatalista folyamatokat. Sőt, a statisztikai adatok azt mutat-

ják, hogy az elmúlt tíz évben is jelentős mértékű volt a termékenység csökkenése; például az angolszász országokban döntően $-0,3$ gyerek/nő (185. o.), míg a skandináv országokban esetenként $-0,5$ gyerek/nő értéket is elért a csökkenés. A haladásban élen járó Svédországban is $-0,3$ gyerek/nő értékkel csökkent a termékenységi ráta 2010 és 2020 között (187. o.). Tehát az elmúlt évtized a korszellem antinatalista jellegének a megerősödését eredményezte. A haladásban élen járó nemzetek egymással versengve tagadják meg a tradicionális és keresztény értékeket: „Isten, haza, család”, noha ezek az értékek egyben pronatalista jellegűek is voltak. *„Sajnos a reprodukció felszámolása olyan hosszú távú hátrány, amely túl van a gazdaság-, jólét- és individuumbentrikus modern társadalmak előrelátásán. A férfiként dolgozó nők jótékony hatása a GDP-re közvetlenül érzékelhető. Ezzel szemben a nem-születésből származó károk nem érzékelhetők közvetlenül. Ezekből a tapasztalatokból a modernizáció azt a következtetést szűri le, hogy minden rendben van.”* (263. o.)

A szerző szerint a csökkenő termékenységi rátától szenvedő nemzetek csak akkor tudnak

kilépni az előregedés és a fogyás negatív spiráljából, ha felismerik, hogy demográfiai vészhelyzetben vannak. *„Tehát az első és legfontosabb lépés a demográfiai tél problémájának a tudatosítása. Ezzel együtt azt is fel kell ismerni, hogy a modernizációnak egy új modelljére van szükség.”* (265. o.)

Véleményem szerint ez a könyv nemcsak tudományos, hanem ideológiai jelentőséggel is rendelkezik. Ugyanis a jelenlegi (szekuláris, neoliberalis és globalista) modernizáció antinatalista hatású, vagyis a haladás jelenlegi formája életellenes, ahogy azt a statisztikai adatok mutatják, és ahogy arra már Spengler, Houellebecq vagy éppen Fekete Gyula is rámutatott (250. o.). Úgy gondolom, hogy ez a téma az eszmék és ideológiák csatájában fontos érvet, illetve narratívát jelenthet a keresztény-konzervatív oldal számára. Számomra ez a könyv Robert Schuman ismert mondását – „Európa vagy keresztény lesz, vagy nem lesz” – bizonyítja tudományos eszközökkel.

* Tóth I. János: *Demográfiai tél. A modernizáció sötét oldala. Gondolat Kiadó, Budapest, 2021. 276 oldal.*

Római töredék I.